

KATALOG GROBÓW DUCHOWIEŃSTWA I SIÓSTR ZAKONNYCH OBRZĄDKU ŁACIŃSKIEGO I GRECKOKATOLICKIEGO NA CMENTARZU JANOWSKIM WE LWOWIE

Cmentarz Janowski we Lwowie – w przeciwieństwie do Łyczakowskiego – nie doczekał się dotąd swego historyka. Historiografia polska dysponuje zaledwie jedynym i to nader skromnym opracowaniem poświęconym tej nekropolii pióra Marii Baczyńskiej z 1937 r.¹ Ale i ta publikacja traktuje o niej w kontekście Cmentarza Łyczakowskiego, poświęcając jej tylko trzy stronic!

Drobne wzmianki na interesujący nas temat zamieszczają przewodniki po Lwowie sprzed 1939 r.² Lakoniczne informacje podawała również codzienna prasa lwowska przed II wojną światową, jednak niemal zawsze wyłącznie w kontekście raczej uroczystości pogrzebowych wybitniejszych jednostek niż w związku z historią samego Cmentarza Janowskiego. Przegrywając konkurencję z nekropolią łyczakowską, pozostawał zawsze w jej cieniu i nic nie wskazuje na to, aby w przyszłości miało być inaczej.

Jaka była geneza interesującego nas cmentarza? Na fali rozporządzeń cesarza Józefa II z 1783 i 1784 r. likwidujących cmentarze przykościelne w Galicji, utworzono w każdej większej dzielnicy Lwowa odrębne od siebie miejsca pochówków. Tak powstał w 1786 r. Cmentarz Łyczakowski, nieco później Gródecki, Żółkiewski i Stryjski. Trzy ostatnie z nich zamknięto w drugiej połowie XIX w., po czym na ich miejsce erygowano Cmentarz Janowski³.

¹ M. Baczyńska, *Przewodnik po cmentarzach lwowskich Łyczakowskim i Janowskim*, Lwów 1937.

² M. Orłowicz, *Ilustrowany przewodnik po Lwowie*, Lwów–Warszawa 1925 s. 166; J. Piotrowski, *Lemberg und Umgebung* (Żółkiew, Podhorce, Brzeżany und and.). *Handbuch für Kunstliebhaber und Reisende*, Lemberg (brw), s. 210; F. Jaworski, *Przewodnik po Lwowie i okolicy z Żółkwią i Podhorcami*, Lwów (brw), s. 110.

³ S. S. Nicieja, *Cmentarz Łyczakowski we Lwowie w latach 1786–1986*,

W literaturze przedmiotu nie ma zgodności co do dokładnej daty jego powstania. Większość autorów przyjmuje rok 1883⁴, ale niektórzy przesuwają datę o pięć lat później⁵. Cmentarz ten – w odróżnieniu od pozostałych nekropolii lwowskich – wraz z Cmentarzem Łyczakowskim przetrwał do dziś, pełniąc nadal funkcje grzebalne dla współczesnych mieszkańców Lwowa.

Terytorialnie położony jest on na południowo-zachodnim stoku Kortumowskiej Góry, sięgającej w najwyższym swym punkcie wysokości 370 m n.p.m. Swoją nazwę zapożyczył od ul. Janowskiej (od 1991 r. ul. Szewczenki). Do 1937 r. liczył 54 kwatery uformowane w niewielkie kwadraty i prostokąty poprzecinane alejkami pod kątem prostym. Najstarsza jego część rozpościerała się na obszarze wschodnim wspomnianej parceli⁶. W całej swej niedługiej – bo liczącej niewiele ponad 100 lat – historii, Cmentarz Janowski uchodził za miejsce pochówku biedoty miejskiej Lwowa. Nie znaczy to bynajmniej, że nie grzebano tam znaczniejszych obywateli, ale ich groby stanowiły znikomą część w skali ogólnej. Ci przecież wybierali dla siebie i swych rodzin nobiletujący nawet po śmierci elitarny Cmentarz Łyczakowski⁷.

Charakterystyczne, że stereotyp ten dotyczył również duchowieństwa. Znakomita większość duchownych trzech obrządków katolickich Lwowa i archidiecezji lwowskich: łacińskiej, greckokatolickiej oraz ormiańskokatolickiej, jak również kilkanaście zakonów męskich i żeńskich wznosiło swoje grobowce na Cmentarzu Łyczakowskim. Swego rodzaju aktem demonstracji względem utartego stereotypu wolno nazwać decyzję arcybiskupa metropolity lwowskiego obrządku łacińskiego Józefa Bilczewskiego, który wyraził życzenie – zresztą spełnione – pogrzebania jego zwłok po śmierci wśród najuboższych na Cmentarzu Janowskim. Dodajmy, że tę warstwę społeczną uważał za największy skarb Kościoła⁸.

Wrocław 1988 s. 10.

⁴ M. Baczyńska, *dz. cyt.*, s. 22; F. Jaworski, *dz. cyt.*, s. 110; M. Orłowicz, *dz. cyt.*, s. 166.

⁵ S. S. Nicieja, *dz. cyt.*, s. 10; J. Wiczkowski, *Lwów. Jego rozwój i stan kulturalny oraz przewodnik po mieście*, Lwów 1907 s. 610.

⁶ M. Baczyńska, *dz. cyt.*, s. 22.

⁷ S. S. Nicieja, *dz. cyt.*, passim; J. Wołczański, *Katalog grobów duchowieństwa rzymskokatolickiego, greckokatolickiego i ormiańskokatolickiego na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie*, „Nasza Przeszłość” t. 87:1997 s. 323–374.

⁸ M. Tarnawski, *Arcybiskup Józef Bilczewski. Krótki rys życia i prac*, Lwów 1924, passim.

W oparciu o księgi pogrzebów przechowywane dziś w biurze pogrzebowym administracji Cmentarza Janowskiego we Lwowie, badania przeprowadzone z autopsji oraz konsultacje archiwalne zdołano ustalić skromny katalog grobów księży diecezjalnych, zakonnych i sióstr zakonnych, których doczesne szczątki spoczęły na Cmentarzu Janowskim. Okazuje się, że w jego granicach spoczywa jedynie dwóch biskupów katolickich: arcybiskup metropolita lwowski ob. łac. Józef Bilczewski oraz biskup pomocniczy archidiecezji lwowskiej obrządku greckokatolickiego Józef Bocian. Grób pierwszego z nich nieprzerwanie stanowi cel pielgrzymek wiernych nie tylko ze Lwowa, ale również z zagranicy, w tym z Polski. Wiąże się to z powszechną opinią o jego świętości, co potwierdza mający się ku końcowi jego proces beatyfikacyjny⁹.

Ponadto na terenie nekropolii mieszczą się groby Sług Bożych, uznawanych w kręgach wspólnot katolików za kandydatów na ołtarze; o jednym z nich – abpie Józefie Bilczewskim już wcześniej wspomniano, drugi zaś to kapucyn o. Serafin Alojzy Kaszuba, apostoł na rozległych terenach Związku Sowieckiego po II wojnie światowej. Oba te miejsca noszą liczne ślady wizyt modlitewnych wiernych w postaci kwiatów, płonących zniczy i lamp nie tylko w okresie uroczystości Wszystkich Świętych, ale przez wszystkie miesiące roku. Ponadto groby obu Sług Bożych usytuowane są blisko siebie, co jeszcze bardziej podkreśla ich przynależność, jakby fizyczną, do jednego kręgu świętości.

Na uwagę zasługują groby 9 profesorów Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie: ks. abpa Józefa Bilczewskiego – archeologa i dogmatyka, ks. Józefa Boczara – profesora pedagogii oraz katechetyki, ks. Stanisława Frankla – dogmatyka, ks. Franciszka Koniecznego – apologety i historyka Kościoła, ks. Józefa Watzki – biblisty, ks. Mikołaja Więclawa – dogmatyka, ks. Mieczysława Tarnawskiego – historyka Kościoła, ks. Stanisława Żukowskiego – homilety i ks. Władysława Żyły – historyka sztuki.

Pozostali duchowni to przeważnie proboszczowie parafii lwowskich (m. in.: ks. Ludwik Ollender – par. św. Marii Magdaleny, ks. Adolf Sigmund – par. św. Elżbiety, ks. Błażej Ziemiański – par. św. Anny, ks. Antoni Skalski – par. św. Marii Magdaleny), pozalwowskich – np. ks. Stanisław Gromnicki – par. Buczac, czy wresz-

⁹ Archiwum Metropolii Lwowskiej ob. łac. w Krakowie (dalej cyt. AMLK), Josephi Bilczewski Archiepiscopi Lepolitani Latinorum 1860–1923 positio super vita et virtutibus, Roma 1996 mps b. sygn.

cie katecheci tak obrządku łacińskiego jak i grekokatolickiego. Serdeczną pamięcią darzą wierni do dziś we Lwowie osoby zmarłych sześcioro duszpasterzy obrządku rzymskokatolickiego, którzy po II wojnie pozostali w granicach Związku Sowieckiego: ks. kanonika Karola Jastrzębskiego, ks. prałata Ignacego Chwiruta, ks. prałata Zygmunta Hałuniewicza, ks. Jana Piwińskiego, ks. Stanisława Płoszyńskiego i ks. Ludwika Seweryna SJ. Dzięki ich ofiarnej postawie kilka świątyń łacińskich mogło po 1946 r. nadal funkcjonować w komunistycznej rzeczywistości sowieckiej, a dwie z nich przetrwały do dziś¹⁰.

Zakony męskie są reprezentowane jedynie przez ojców jezuitów. Ich grobowiec mieści w sobie szczątki sześcioro zakonników, trzech księży diecezjalnych archidiecezji lwowskiej ob. łac. pogrzebanych w ostatniej dobie oraz jednej siostry urszulanki. Zwłoki tej ostatniej pogrzebano tam zapewne pod wpływem dużego pośpiechu wywołanego wydarzeniami II wojny światowej oraz racji praktycznych: wolne miejsce w niemal nowym grobowcu. Spośród zakonów żeńskich obrządku łacińskiego na Cmentarzu Janowskim znajdujemy groby sióstr karmelitanek bosych i sióstr felicjanek. Do dziś przetrwały w stanie nienaruszonym ziemne groby tych pierwszych, natomiast po analogicznej kwaterze grobów felicjanek nie ma żadnego śladu. Obrządek grekokatolicki reprezentuje – obok kilkunastu duchownych – dwa zgromadzenia żeńskie: siostry bazylianki i siostry miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Kwatery grobowe obu tych wspólnot zachowały się do naszych czasów.

Warto podkreślić znamienity fakt, że badania nie wykazały ani jednego miejsca pochówku duchownych obrządku ormiańskokatolickiego. Inna rzecz, iż zarówno we Lwowie, jak i w archidiecezji lwowskiej szeregi duchowieństwa ormiańskokatolickiego nie były zbyt liczne. Z reguły też groby ormiańskie mieściły się na Cmentarzu Łyczakowskim.

W porównaniu z analogicznym katalogiem grobów duchowieństwa na łyżczakowskiej nekropolii, niniejsze zestawienie wygląda bardziej niż skromnie. Być może do 1939 r. a nawet podczas II wojny światowej statystyka pochówków księży, zakonników i zakonnic była większa, a ich groby z łatwością dawały się odszukać. Obecnie Cmentarz Janowski służący nadal swoim właściwym celom radykalnie zmienia swe oblicze. Większość starych grobów polskich przekopano, a gro-

¹⁰ A. Hlebowicz, *Kościół odrodzony. Katolicyzm w państwie sowieckim 1944–1992*, Gdańsk 1993, passim.

bowce opróżnione z dawnych szczątków służą nowym lokatorom. Nie jest więc możliwe sporządzenie pełnego katalogu grobów duchowieństwa, ale nawet prezentowane zestawienie winno – jak się wydaje – służyć utrwaleniu historii bezpowrotnie zacieranej brutalną rzeczywistością współczesnej Ukrainy.

W niniejszym opracowaniu przyjęto układ dwuczęściowy; pierwsza traktuje o pojedynczych grobach duchowieństwa, natomiast druga poświęcona jest mogiłom zbiorowym. W ramach poszczególnych zestawień posłużono się systemem alfabetycznym. Kolejne rubryki zawierają liczbę porządkową w księgach zmarłych, numer pola i personalia (nazwisko, imię, wiek, data śmierci i pogrzebu).

Szczególne słowa podziękowania należą się s. Amabilis Skwarczewskiej z Prowincji M. B. Częstochowskiej Zgromadzenia Sióstr Felicjanek, która zechciała udostępnić archiwalne dane dotyczące grobów sióstr na Cmentarzu Janowskim we Lwowie, co pozwoliło skorygować wiele nieścisłych informacji wziętych z innych źródeł.

I Pojedyncze groby duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
289	6	Albus Erazm Ludwik ¹¹	67	6 II 1904	8 II 1904
121	1	Bagiński Bernard, br.	53		13 IV 1923
1	31	Bilczewski Józef, abp ¹²	63	20 III 1923	24 III 1923

¹¹ Albus Erazm Ludwik (1837–1904), święcenia kapłańskie w 1865 r. w zakonie oo. franciszkanów konwentualnych; członek konwentu we Lwowie, od kwietnia do września 1873 r. wikariusz w Winnikach, następnie ponownie w konwencie lwowskim. Od kwietnia 1874 do lipca 1903 r. wikariusz parafii św. Marii Magdaleny we Lwowie, od lipca 1903 r. aż do śmierci administrator tamże. *Catalogus (Elenchus, Schematismus) cleri archidioeceseos Leopolitanae ritus latini pro anno Domini 1865–1905*, Leopoli 1865–1905, passim.

¹² Bilczewski Józef (1860–1923), święcenia kapłańskie w 1884 r. w Krakowie, doktorat z teologii w Wiedniu 1886 r.; w latach 1886–1888 studiował archeologię chrześcijańską i dogmatykę w Rzymie i Paryżu; habilitował się w 1890 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim; w latach 1891–1900 profesor teologii dogmatycznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego, 1900/1901 rektor uczelni; 1900–1923 arcybiskup metropolita lwowski ob. łac. Troszczył się o rozwój sieci parafialnej archidiecezji lwowskiej, sprowadzał liczne zakony i zgromadzenia zakonne, wypowiadał się i patronował chrześcijańskiej akcji społecznej, troszczył się o duszpasterstwo emigracyjne, popierał rozwój oświaty,

[7]

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
393	31	Biteńkij Semen ¹³	44		23 XII 1926
213	2	Błahyj Mykoła	36		17 VIII 1934
?	?	Bocian Josyf, bp ¹⁴	47	21 XI 1926	23 XI 1926
405	6	Boczar Józef ¹⁵	60	12 III 1921	14 III 1921
197	19	Buczko Antin ¹⁶	61		14 X 1937
103	15	Burda Serafin	49		3 II 1903

działał na rzecz wyciszenia konfliktów narodowościowych. R. Dzwonkowski, *Bilczewski Józef*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 2, Lublin 1976 szp. 558–559.

¹³ Biteńkij Semen (1882–1926), święcenia kapłańskie w 1906 r. w obrządku greckokatolickim, kapłan archidiecezji lwowskiej, katecheta szkoły powszechnej im. Szaszkewycza, zastępca członka Komisji Funduszu Wdów i Sierot Archidiecezji Lwowskiej ob. greckokatolickiego. *Szematyzm wseho duchowieństwa hreko-katolyckoji Lwiwśkoji Mytropolyczoji Archieparchiji na rik 1924*, Lwiv 1924 s. XII, 306.

¹⁴ Bocian Josyf (1879–1926), święcenia kapłańskie w 1904 r. w obrządku greckokatolickim, prefekt studiów w seminarium duchownym ob. greckokatolickiego we Lwowie i współredaktor pisma „Katolyckij Schid”, doktoryzował się w 1909 r. z teologii, od 1910 r. rektor lwowskiego Seminarium Duchownego. Po aresztowaniu abpa Andrzeja Szeptyckiego przez wojska rosyjskie w 1914 r. został wywieziony wraz z arcybiskupem do Kijowa, gdzie 21 IX 1914 r. otrzymał z jego rąk sakrę biskupią; miał być eparchą nie istniejącej unickiej diecezji łuckiej. W 1915 r. aresztowany przez władze rosyjskie i wywieziony na Syberię, skąd powrócił do Lwowa w 1917 r. W 1924 r. został mianowany przez Stolicę Apostolską biskupem pomocniczym unickiej archidiecezji lwowskiej. W. Barwiński, *Kwitka na domowynu preoswiaszczennoho Słuhu Bożoho Kyr Josyfa Bociana jepyskopa lučkocho, sufragana lwiwśkocho*, Żółkwa 1927; M. Szegda, *Bocian Josyf*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 2 szp. 607–698 (tam błędna data objęcia funkcji biskupa lwowskiego).

¹⁵ Boczar Józef (1861–1921), święcenia kapłańskie w 1883 r. we Lwowie w ob. łac., duszpasterz w Płazowie, Cieszanowie i Lwowie, wieloletni katecheta szkół średnich. Od 1893 r. był równocześnie redaktorem „Gazety Niedzielnej”, współzałożycielem i prezesem Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów (1895–1921), członkiem Wydziału Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Organistów i Wydziału Związku Katechetów (1899–1921). W latach 1908–1921 wykładowca katechetyki na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego, autor licznych pomocy i podręczników katechetycznych. S. Pawlina, *Boczar Józef*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 2 szp. 698–699.

¹⁶ Buczko Antin (1876–1937), święcenia kapłańskie w 1903 r. w ob. greckokatolickim, kapłan archid. lwowskiej, żonaty, proboszcz par. Ładanci – dekanat Przemyślany. *Szematyzm [...] 1924* s. 179.

Cmentarz Janowski, grób abpa Józefa Bilczewskiego. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
267	15	Chełmiński Wincenty ¹⁷	48	2 IV 1909	6 IV 1909
405	6	Chęciński Jan ¹⁸	59	11 II 1916	
5	49	Cichy August	55		8 IV 1933
619	4	Ciçekwycz Iwan ¹⁹	54		15 IX 1936
111	15	Didunyk Nykołaj	50		12 III 1937
172	17	Durdełto Mychajło	68	25 I 1932	
395	6	Dykyj Aleksander	?		16 XII 1918
532	1	Fijałkowski Marcin ²⁰	83		1 V 1923
?	10	Frankl Stanisław ²¹	41	26 VI 1944	28 VI 1944

¹⁷ Chełmiński Wincenty (1861–1909), święcenia kapłańskie w 1886 r. w ob. łac., kapłan archid. lwowskiej, emerytowany katecheta szkoły im. Konarskiego we Lwowie, zmarł w Zakopanem, po czym ciało przewieziono do Lwowa. *Schematismus* [...] 1909 s. 296; Sp. X. Wincenty Chełmiński, „Gazeta Kościelna”, 17(1909), nr 16 s. 203.

¹⁸ Chęciński Jan (1856–1916), święcenia kapłańskie w 1883 r. w ob. łac., kapłan archid. lwowskiej; 1883–1886 wikariusz w Glinianach, 1886–1889 wikariusz i katecheta parafii Św. Marcina we Lwowie, 1889–1896 wikariusz i katecheta par. katedralnej tamże, od lutego 1896 r. do śmierci proboszcz parafii Matki Bożej Śnieżnej tamże. *Schematismus* [...] 1884–1917, passim.

¹⁹ Ciçekwycz Iwan (1872–1936), święcenia kapłańskie w 1896 r. w ob. grekokatolickim, kapłan archid. lwowskiej, katecheta w Drohowyży, wdowiec, w latach dwudziestych registrant w kancelarii Konsystorza Metropolitalnego unickiego we Lwowie. *Szematyzm* [...] 1924, s. VII–VIII.

²⁰ Fijałkowski Marcin (1843–1923), święcenia kapłańskie w 1869 r. w ob. łac., kapłan archid. lwowskiej; do 1876 r. wikariusz m. in. w Rohatynie, 1876–1878 administrator w Żulinie, 1878–1911 proboszcz w Dawidowie, 1911 r. emeryt w Kochawinie, 1912–1923 przebywał we Lwowie. *Schematismus* [...] 1870–1924, passim.

²¹ Frankl Stanisław (1903–1944), święcenia kapłańskie w 1929 r. w Innsbrucku dla archidiecezji lwowskiej ob. łac., doktoryzował się z teologii w 1931 r., 1932–1934 studiował teologię dogmatyczną na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, 1935 r. habilitował się na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, od 1934 r. kierował katedrą dogmatyki tamże. W latach 1934–1937 był prefektem Seminarium Duchownego ob. łac. we Lwowie, 1939–1944 rektorem tamże. Od 1935–1939 należał do komitetu redakcyjnego „Collectanea Theologica”. Po likwidacji seminarium duchownego przez

Cmentarz Janowski, grób ks. prof. dra hab. Stanisława Frankla. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
341	6	Gessing (?) Karol	70		10 X 1917
592	9	Gliwa Józef	64		10 V 1928
456	6	Gromnicki Stanisław ²²	78	20 V 1921	29 V 1921
371	1	Janowski Andrzej, br.	73		9 XII 1925
245	6	Jarosiewicz Adolf ²³	54		5 V 1944

władze sowieckie w grudniu 1939 r., zorganizował tajne wykłady i kontynuację formacji duchowej dla alumnów w różnych punktach Lwowa; podczas okupacji prowadził duszpasterstwo akademickie oraz wygłaszał wykłady dla inteligencji z zakresu teologii, zagadnień światopoglądowych i nauk szczegółowych. Po wznowieniu oficjalnej działalności seminarium duchownego w 1941 r. został aresztowany przez gestapo 27 I 1942 r. i osadzony w więzieniu lwowskim. Uwolniony 15 IV 1943 r. przez grupę uderzeniową Armii Krajowej, już chory, ukrywał się ofiarowując życie za naród i Kościół. Zmarł na gruźlicę. Pierwotnie pochowany pod pseudonimem Jana Glinieckiego; prawdziwe personalia ujawniono dopiero po opanowaniu Lwowa przez wojska sowieckie w lipcu 1944 r. W. Szetelnicki, *Zapomniany lwowski bohater ks. Stanisław Frankl (1903–1944)*, Roma 1983; F. Opiłowski, *Frankl Stanisław*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 5 szp. 684–685; S. Jankowski, *Kwadrans na Zamarstynowie*, Kraków 1995, passim; S. Bizuń, *Historia krzyżem znaczone. Wspomnienia z życia Kościoła katolickiego na Ziemi Lwowskiej 1939–1945*. Opracowanie, wstęp, przypisy i indeksy oraz wybór aneksów i fotografii J. Wołczański, Lublin 1994², passim.

²² Gromnicki Stanisław (1843–1921), święcenia kapłańskie w 1866 r. we Lwowie w ob. łac., w 1866–1868 duszpasterz w Kozłowie; 1868–1878 w Płotycy, gdzie wznosił kościół i dwie kaplice filialne w Ihowicy i Jankowcach; 1878–1888 proboszcz w Petlikowcach – na terenie parafii wybudował kościół w Bobulińcach i kaplicę w Kujdanowie; 1880–1914 proboszcz w Buczaczu, dziekan buczacki, czortkowski i stanisławowski. W obrębie parafii wznosił kościoły w Nowostawcach, Leszczańcach, Dźwinogrodzie, Nagórzance oraz kaplice w Buczaczu, Sorokach, Rukomyszu i Pyszkowcach. Był nadto spowiednikiem sióstr niepokalanek w Jazłowcu i członkiem Rady Szkolnej Okręgowej w Buczaczu. Otrzymał godność prałata papieskiego. Od 1914 r. osiadł we Lwowie przy kościele św. Jana Chrzciciela jako emeryt. Znany był jako wybitny kaznodzieja ludowy, a wiele jego kazań ogłoszono drukiem. H. Karbownik, *Gromnicki Stanisław*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 6 szp. 183.

²³ Jarosiewicz Adolf (1887–1944), święcenia kapłańskie w 1911 r., kapłan diec. w Kamieńcu Podolskim. Latem, roku 1920 uchodząc przed armią bolszewicką opuścił wraz z innymi kapłanami diecezję i osiadł w Buczaczu – archid. lwowska, dokąd przeniósł się też bp Piotr Mańkowski. Pełnił tam funkcję ojca duchownego w Małym Seminarium diec. kamieniecko-podolskiej, póź-

Cmentarz Janowski, grób ks. Karola Jastrzębskiego. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
351	6	Jarosiewicz Hilary Andrzej OFM Obs.	65		10 III 1932
469	5	Jasenyćkyj Mychajto ²⁴	95		29 III 1927
?	4	Jastrzębski Karol ²⁵	82	7 I 1966	10 I 1966

niej do 1924 r. wikariusza, 1924–1926 administratora parafii. Od 1927 r. przebywał w diec. łuckiej: kanonik honorowy Kapituły Katedralnej w Łucku, katecheta szkół średnich, kantor łuckiej katedry. W czasie II wojny światowej proboszcz par. Łanowce – diec. łucka; od 13 VII 1943 r. administrator par. Uhnów – archidiec. lwowska. Zginął w czasie bombardowania dworca kolejowego we Lwowie. *Schematismus* [...] 1920–1927, passim; *Elenchus ecclesiarum et cleri saecularis et regularis dioecesis Luceoriensis pro anno Domini 1933*, Luceoriae (brw), passim; AMLK, *Zarys dziejów diecezji łuckiej od 1 IX 1939 r. do ostatnich czasów*, (bmw) 1975 s. 25, 51, mps, b. sygn.

²⁴ Jasenyćkyj Mychajto (1832–1927), święcenia kapłańskie w 1859 r. w ob. greckokatolickim, kapłan archid. lwowskiej, były proboszcz w Nikołajewie, emeryt mieszkający we Lwowie. *Szematyzm* [...] 1924, s. VIII–IX.

²⁵ Jastrzębski Karol (1882–1966), ur. 27 stycznia w Tarnopolu w rodzinie Antoniego Jastrzębskiego – szewca i Katarzyny z d. Bartnik. W latach 1890–1894 uczęszczał do szkoły powszechnej, a w latach 1894–1902 do gimnazjum w Tarnopolu, uzyskując tam 18 VI 1902 r. świadectwo maturalne. W październiku tr. wstąpił do seminarium duchownego ob. łac. we Lwowie, podejmując zarazem studia filozoficzno–teologiczne na Uniwersytecie Lwowskim (1902–1904). Po dwóch latach kontynuował je na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu w Innsbrucku (1904–1907), wieńcząc je absolutorium 31 VII 1907 r. Święcenia kapłańskie otrzymał 26 VIII 1906 r. we Lwowie z rąk abpa Józefa Bilczewskiego. Z Innsbrucka powrócił do kraju bez stopnia naukowego. Od 1 IX 1907–31 VIII 1909 r. był wikariuszem i katechetą w Brzeżanach, od 1 IX 1909 do 31 VIII 1910 r. pełnił analogiczne obowiązki w Brodach, od 1 IX 1910 do 31 VIII 1912 r. był zatrudniony na podobnym stanowisku w Stanisławowie. W dniu 1 IX 1912 r. objął funkcję tymczasowego katechety w szkole żeńskiej im. Henryka Sienkiewicza we Lwowie, po czym, od 1 października tr., przeszedł na stanowisko katechety stałego tamże. Ponadto był katechetą w uzupełniającej szkole przemysłowej im. św. Marii Magdaleny i w zawodowej szkole uzupełniającej im. Kordeckiego we Lwowie; dn. 10 XII 1930 r. przyznano mu tytuł profesora. Był członkiem wielu stowarzyszeń, m. in.: Koła Księży Katechetów, Towarzystwa św. Wincentego a Paulo, Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych, Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów, Stowarzyszenia Chrześcijańsko–Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, Associatio Perseverantiae Sacerdotalis. Po wybuchu II wojny światowej i wkroczeniu do Lwowa wojsk sowieckich został usunięty ze szkoły; odtąd lekcje religii prowadził w kościele św. Józefa przy domu rekolekcyjnym oo. jezuitów we Lwowie. Po 1946 r. pozostał we Lwowie; w latach 1946–1948

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
81	39	Jaceniw Wołodmyr	39		3 XII 1938
33	41	Jojko Stefan	58		7 XII 1936
509	9	Józefowicz Marian	?	5 VIII 1938	
594	33	Kabanow Arkadiusz	40		24 V 1925
46	15	Kalewski Franciszek	34		28 III 1900
?	14	Kaszuba Serafin Alojzy ²⁶ OFMCap	77	20 IX 1977	

po aresztowaniu bądź ekspatriacji duchowieństwa rzymskokatolickiego był proboszczem Bazyliki Metropolitalnej. Rozwinął szeroką akcję charytatywną, wprowadził stałą nowennę do Miłosierdzia Bożego, posiadał niezwykle dar spieszności z postugą religijną ludziom daleko stojącym od Boga i Kościoła. Jako jeden z nielicznych duchownych uniknął więzienia i łagrów sowieckich. Jubileusz pięćdziesięciolecia kapłaństwa obchodzony 26 VIII 1956 r. we Lwowie był wielką manifestacją wdzięczności katolików za jego pracę duszpasterską w sowieckiej rzeczywistości. Odkąd powrócili z łagrów inni duchowni, podejmując pracę duszpasterską we Lwowie, ks. Jastrzębski udzielał się duszpastersko zarówno w Bazylice Metropolitalnej, jak i w kościele św. Marii Magdaleny. Pod koniec życia, od 11 III 1965 r. wycofał się z czynnej pracy celebrując mszę św. w domu. Zmarł 7 I 1966 r. w wyniku zapalenia płuc. Do dnia pogrzebu jego zwłoki wystawiono na katafalku w Bazylice Metropolitalnej. W dniu pogrzebu, 10 stycznia, mszę św. żałobną odprawił ks. prałat Zygmunt Hałuniewicz – były kanclerz lwowskiej Kurii Metropolitalnej ob. łac., łagiarnek, pracujący od 1955 r. we Lwowie. Po nabożeństwie z udziałem kilku kapłanów rzymskokatolickich przybyłych z prowincji oraz rzesz wiernych orszak pogrzebowy wyruszył na Cmentarz Janowski. Ciało złożono w rodzinnym grobie Jastrzębskich; na wzniesionym później nagrobku podano błędną, istniejącą do dziś datę roczną śmierci: 1965 r. AMLK, *Teczka personalna ks. Karola Jastrzębskiego*, b. sygn.; Z. Sokolnicka–Izdębska, *Historia Kościoła we Lwowie od 1939 roku*. Opracował, przypisami opatrzył i podał do druku ks. Józef Wołczański, „Cracovia–Leopolis”, 2:1996 nr 2 s. 14–17, 48; nr 3 s. 12–16; nr 4 s. 18–19, 22; W. Urban, *Archidiecezja Lwowska, w: Życie religijne w Polsce pod okupacją 1939–1945. Metropolie wileńska i lwowska, zakony*, red. Z. Zieliński, Katowice 1992 s. 114; List Marii Skierskiej do autora, Lwów 3 V 1997 r.

²⁶ Kaszuba Serafin Alojzy (1910–1977), w 1928 r. wstąpił do zakonu oo. kapucynów, święcenia kapłańskie w 1933 r. w Krakowie, w 1939 r. uzyskał tytuł magistra z zakresu polonistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wybuch II wojny światowej zastał go we Lwowie, skąd jesienią 1940 r. wyjechał na Wołyń; duszpasterzował m. in. w Równem, Zdołbunowie, Dubnie, Ostrogu, Korcu i Sarnach. Dn. 11 IV 1958 r., został pozbawiony przez władze sowieck-

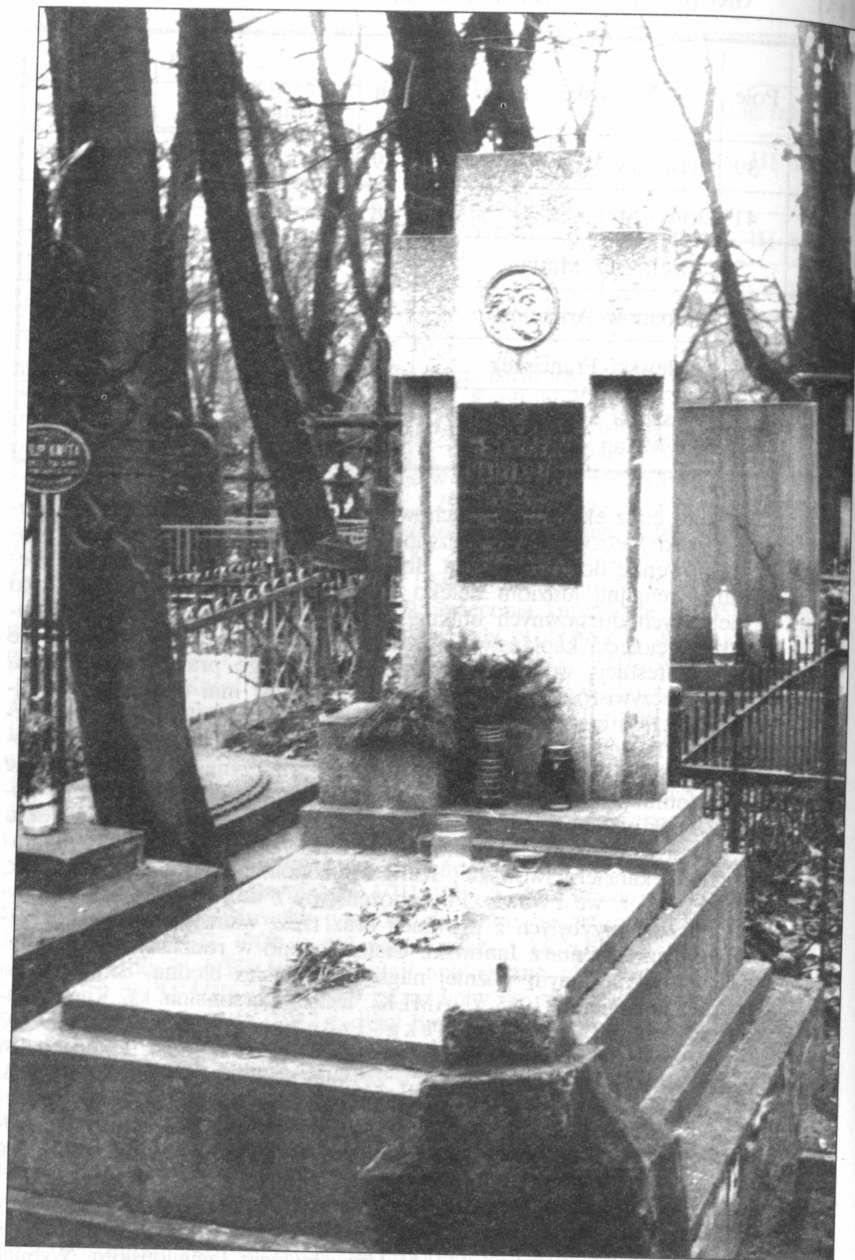
[15]

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
166	1	Kiryłowicz Aleksander	66		1 III 1923
172a	14	Kmita Filip ²⁷	50	13 III 1940	15 III 1940
459	44	Koncewicz Paweł	38		2 IV 1928
254	6	Konieczny Franciszek ²⁸	58	14 V 1944	16 V 1944
?	32	Koriatowycz Iwan	77	20 VII 1978	

kie prawa pełnienia funkcji religijnych. Rozwinął wówczas akcję podróży duszpasterskich po całym ZSRR; w 1963 r. przeniósł się do Kazachstanu pełniąc poprzednią misję. Aresztowany 6 III 1966 r. pod zarzutem wścigostwa został skazany na 5 lat zesłania. Zwolniony 16 XI 1966 r. osiadł w Akmołińsku, apostołując wśród miejscowych katolików. Aresztowany ponownie 22 XII 1966 r. został osadzony w domu starców i kalek, skąd 9 III 1967 r. udało mu się zbiec. W latach 1968–1970 przebywał w Polsce na kuracji, po czym powrócił do Kazachstanu. Kontynuował podróże misyjne po ZSRR, spiesząc z pomocą katolikom różnych narodowości. Dn. 19 IX 1977 r. przybył do Lwowa, skąd zamierzał udać się na tereny północne ZSRR; nocą 19/20 IX zmarł we Lwowie. Na płycie nagrobkowej umieszczono słowa: „Stałem się wszystkim dla wszystkich”. Od 1992 r. trwa proces beatyfikacyjny. S. Kaszuba, *Strzępy. Wspomnienia i zapiski*. Przygotowanie i opracowanie o. Hieronim Warachim OFM Cap., Kasper Świerzowski, Kraków 1994, passim.

²⁷ Kmita–Franków Filip (1889–1940), święcenia kapłańskie w 1914 r. we Lwowie w ob. łac., wikariusz w Baworowie, później do 1934 r. senior kolegium wikariuszy przy Bazylice Metropolitalnej we Lwowie, 1934–1936 rektor kościoła pod wezw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny (klarysek) tamże, 1936–1940 katecheta w VIII Gimnazjum im. króla Kazimierza Wielkiego tamże. *Schematismus [...] 1915–1939*, passim.

²⁸ Konieczny Franciszek (1886–1944), święcenia kapłańskie w 1911 r. we Lwowie w ob. łac., 1911–1913 wikariusz w Trembowli, 1913–1922 wikariusz parafii św. Mikołaja we Lwowie. W 1920 r. uzyskał doktorat z teologii na Uniwersytecie Jana Kazimierza tamże, 1922–19 rektor kościoła Niepokalanego Poczęcia NMP (klarysek) tamże, od 1920 r. katecheta Gimnazjum i Liceum im. królowej Jadwigi tamże. W roku akad. 1927/28 i 1930/31, jako zastępca profesora wykładał powszechną historię Kościoła na Wydziale Teologicznym UJK we Lwowie, 1938–1944 kapelan sióstr karmelitanek bosych, 1942–1944 wykładowca teologii fundamentalnej w Seminarium Duchownym ob. łac. we Lwowie. W czasie okupacji sowieckiej pracował jako portier w lwowskiej Klinice Chirurgicznej, niosąc posługę sakramentalną pacjentom inwigilowanym przez sowieckie służby bezpieczeństwa. Był znanym wychowawcą i pedagogiem; posiadał godność prałata papieskiego. Derżawnyj Archiw Lwiewskojj Oblasti u Lwowi (dalej cyt. DALOL), Teczka personalna ks. Franciszka Koniecznego, f. 26, op. 5, nr 918; AMLK, Teczka personalna tegoż, b. sygn.; S. Bizuń, *dz. cyt.*, passim; W. Urban, *dz. cyt.*, s. 103, 140.

Cmentarz Janowski, grób o. Serafina Alojzego Kaszuby OFM Cap.
Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
208	11	Kostiw Wołodymyr	24		9 XI 1935
?	6	Kozak Anatol	80	27 IX 1973	
172a	14	Kraska Władysław ²⁹	30	11 V 1940	14 V 1940
89	32	Kurzeja Michał	72		9 VII 1943
458	9	Kuźmiński Dominik	73		5 X 1935
574	14	Librewski Władysław ³⁰	79	3 III 1938	7 III 1938
540	1	Lic Franciszek	79		21 I 1925
295	6	Łazarewicz Jan	72		17 V 1932
?	12	Łotockyj Iwan	51		21 III 1908
?	11	Łukaszewycz Jewhen	33	1938	
47	7	Mamro Jan	31		4 I 1919
578	13	Martynyk Iwan	66		30 VIII 1924
209	?	Melnyk Omelan	21		1 VI 1933
24	32	Miętus Jan Maurycy	75	6 V 1927	9 V 1927
259	1	Milczanowski Ludwik ³¹	27	11 II 1906	13 II 1906

²⁹ Kraska Władysław (1910–1940), święcenia kapłańskie w 1936 r. we Lwowie w ob. łac., wikariusz w Dunajowie; zginął potrącony na ulicy przez samochód. S. Bizuń, *dz. cyt.*, s. 88, 339, 342.

³⁰ Librewski Władysław (1859–1938), święcenia kapłańskie w 1885 r. we Lwowie w ob. łac., 1885–1889 wikariusz i katecheta w Tarnopolu, 1889–1899 katecheta w Seminarium Pedagogicznym tamże, 1899–1909 proboszcz par. Kopyczyńce, 1909–1916 proboszcz par. św. Anny we Lwowie; jednocześnie 29 XI 1911 r. objął administrację kościoła św. Elżbiety tamże. W latach 1916–1938 kanonik gremialny Kapituły Metropolitalnej ob. łac. tamże, w której doszedł do godności prałata-kustosza; pełnił też funkcję sędziego i egzaminatora synodalnego. Był honorowym obywatelem miasta Kopyczyńce. *Schematismus [...] 1886–1939*, passim.

³¹ Milczanowski Ludwik (1879–1906), święcenia kapłańskie w 1904 r. we Lwowie w ob. łac., 1904–1905 wikariusz w Podwysokiem, 1905–1906 wikariusz par. Zubrza. *Schematismus [...] 1905–1910*, passim.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
365	6	Mindowicz Stanisław	73		4 X 1938
371	1	Mirek Jan Rajmund, br.	68		27 III 1931
151	35	Naruszewicz Michał	35		30 VIII 1926
146	6	Olijnyk Mychajto	24		30 V 1928
35	6	Ollender Ludwik ³²	74	24 XII 1916	27 XII 1916
269	15	Orłowicz Jan Władysław	43		1 III 1909
650	2	Ozimkiewicz Jan	70		21 I 1938
234	14	Partyka Antoni	44		4 VII 1929
423	25	Pawłusewycz Iwan	49		16 VI 1939
210	11	Piaseckyj Aleksej ³³	66		16 IX 1937
?	16	Piwiński Jan ³⁴	77	30 IV 1949	

³² Ollender Ludwik (1843–1916), święcenia kapłańskie w 1868 r. we Lwowie w ob. łac., po okresie wikariatu w par. św. Antoniego we Lwowie mianowano go w latach dziewięćdziesiątych XIX w. wicerektorem Seminarium Duchownego ob. łac. tamże; 1873–1889 adiunkt katechetyki i metodyki z polskim językiem wykładowym na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego. Po rezygnacji z wykładów, 1888–1904 proboszcz i dziekan w Stryju, honorowy kanonik Kapituły Metropolitalnej ob. łac. we Lwowie, 1904–1916 proboszcz par. św. Marii Magdaleny tamże. *Schematismus [...] 1867–1917*, passim; L. Finkel, S. Starzyński, *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*, Lwów 1894 s. 93–94.

³³ Piaseckyj Aleksej (1871–1937), święcenia kapłańskie w 1899 r. we Lwowie w ob. greckokatolickim, od 1918 r. prałat-scholastyk Kapituły Metropolitalnej greckokatolickiej we Lwowie, prałat domowy Ojca św., referent Konsystorza Metropolitalnego, sędzia i wiceoficjał Sądu Duchownego Archidiecezji Lwowskiej. *Szematyzm [...] 1925*, s. V.

³⁴ Piwiński Jan (1872–1949), święcenia kapłańskie w 1897 r. we Lwowie w ob. łac., 1897–1900 wikariusz w Busku, 1900–1902 wikariusz w Złoczowie, 1902–1904 wikariusz w Brzeżanach, 1904–1907 wikariusz i katecheta w par. św. Mikołaja we Lwowie, 1907–1917 katecheta w powszechnej szkole męskiej im. S. Staszica we Lwowie, 1917–1949 proboszcz par. Matki Bożej Śnieżnej tamże. Był wizytatorem nauki religii w szkołach lwowskich: Gimnazjum KUPIECKIM Męskim, Koedukacyjnym Liceum Handlowym, szkole zawodowo-dokształcającej nr 3 i 4 oraz w szkołach powszechnych: im. Piramowicza, Mickiewicza i Reja. Po II wojnie pozostał we Lwowie, unikając represji sowieckich.

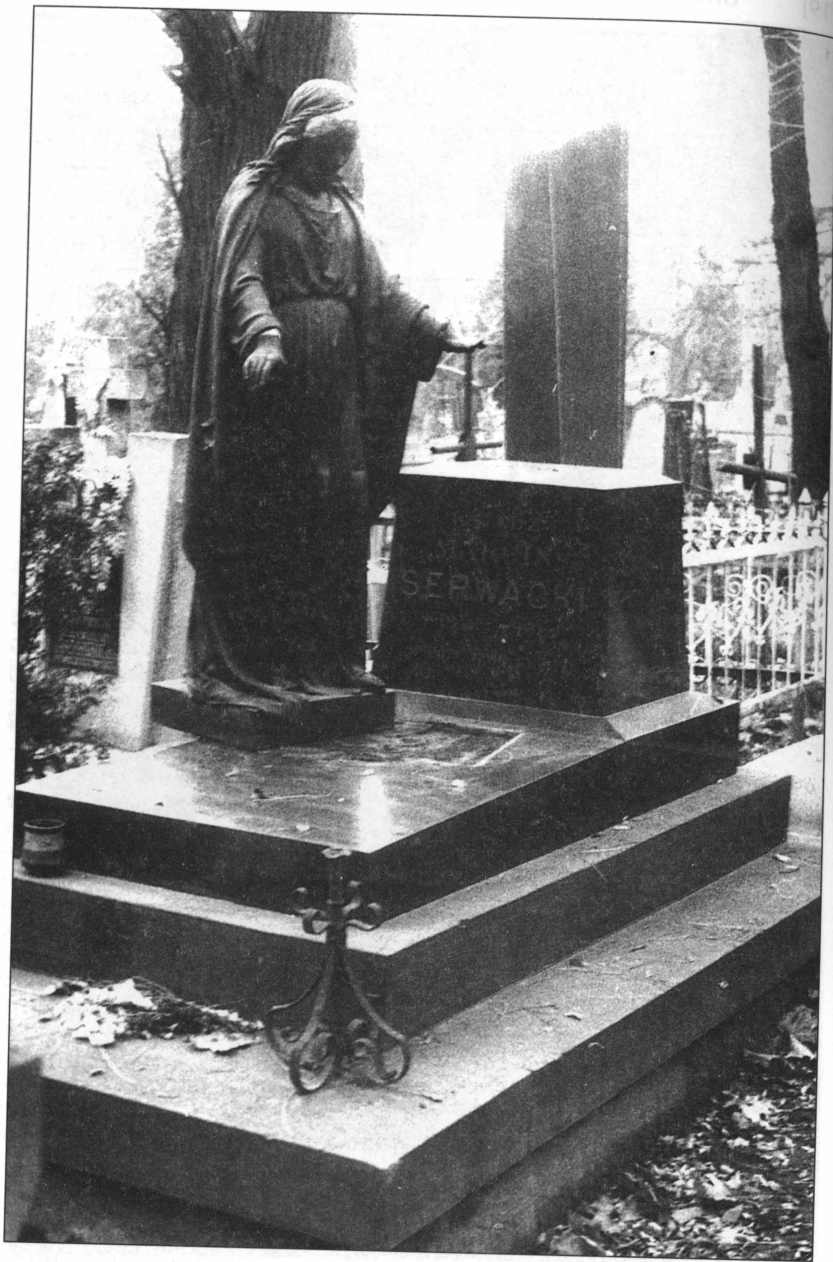
Cmentarz Janowski, grób ks. Jana Piwińskiego. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
281	6	Podgórny Wojciech	68		8 XI 1916
575	14	Porth Oskar Wł. (?)	?	?	
426	1	Pysz Benedykt	62		23 I 1913
293	6	Serwacki Marcin	65		11 X 1913
352	6	Sigmund Adolf ³⁵	76		5 IV 1933
722	4	Skalski Antoni ³⁶	70	26 III 1929	
291	6	Srodoń Jan	79		16 I 1943

kich pełnił nadal funkcje duszpasterskie; dn. 7 VII 1947 r. obchodził uroczyste jubileusz pięćdziesięciolecia kapłaństwa w asyście jedynych pozostałych wówczas we Lwowie księży: Karola Jastrzębskiego, Jana Olszańskiego i Stanisława Płoszyńskiego. Pogrzeb odbył się z udziałem najbliższych, aby uniknąć manifestacji wobec władz sowieckich. Jego grób znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie grobowca abpa J. Bilczewskiego i ciągle są na nim ślady ludzkiej pamięci. *Schematismus* [...] 1900–1939, *passim*; S. Bizuń, *dz. cyt.*, s. 347; Z. Sokolnicka–Izdebska, *dz. cyt.*, „Cracovia–Leopolis”, 2:1996 nr 2 s. 16; nr 3 s. 13; A. Hlebowicz, *Kościół w niewoli. Kościół rzymskokatolicki na Białorusi i Ukrainie po II wojnie światowej*, Warszawa 1991 s. 119.

³⁵ Sigmund Adolf (1857–1933), święcenia kapłańskie w 1880 r. we Lwowie w ob. łac., wikariusz w Brodach, później w par. św. Marcina we Lwowie, 1892–1918 proboszcz par. Barysz i wicedziekan dekanatu Buczacz, 1918–1933 proboszcz par. św. Elżbiety we Lwowie. Tę ostatnią świątynię wyposażył w elektrycznie oświetlony zegar wieżowy, organy koncertowe, ambonę i dzwony. Angażował się w działania na rzecz ruchu chrześcijańsko-społecznego, udzielając m. in. na plebanii *locum* dla Polskiego Stowarzyszenia Katolickich Klas Pracujących „Biały Sztandar”. Przeprowadził remont kościoła ostrzelanego przez Ukraińców wiosną 1919 r. W dowód uznania i wdzięczności parafianie ufundowali na jego grobie okazałą, artystycznie wykonaną w piaskowcu płasko-rzeźbę Dobrego Pasterza, obecnie chylącą się ku ruinie. *Schematismus* [...] 1881–1933, *passim*; J. Wołczański, *Ksiądz Szczepan Szydelski (1872–1967). Polityk i działacz społeczny*, Kraków 1992 s. 211; Tenże, *Kościół św. Elżbiety we Lwowie. Geneza–architektura–dzieje*, „Radość Wiary” (Lwów), 4:1996 nr 3 s. 15; nr 4 s. 9.

³⁶ Skalski Antoni (1859–1929), święcenia kapłańskie w 1882 r. we Lwowie w ob. łac., 1882–1884 wikariusz w Złoczowie, 1884–1885 wikariusz par. Brody, 1885–1890 proboszcz par. Szczurowice, 1890–1911 proboszcz w Radziechowie, 1911–1918 proboszcz w Haliczu i dziekan w Konkolnikach, w 1917 r. przebywał poza parafią w Zarszynie (diec. przemyska), 1918–1929 proboszcz par. św. Marii Magdaleny we Lwowie. *Schematismus* [...] 1883–1930, *passim*.

Cmentarz Janowski, grób ks. Marcina Serwackiego. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Cmentarz Janowski, grób ks. Adolfa Sigmunda. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
121	1	Stankiewicz Franciszek, br.	50		15 III 1922
343	6	Stasionis Michał	79	1 III 1908	
404	6	Steindel Marian	59		6 IV 1921
233	11	Stepaniak Iwan ³⁷	73	?	
227	6	Stopczyński Jan	54	28 VI 1903	
	23	Szostkowski Celestyn	26	8 X 1935	
388	8	Szubert Kazimierz	63	?	
?	6	Szułym Iwan	77	4 I 1983	
233	14	Tarnawski Mieczysław ³⁸	42	21 I 1928	24 I 1928

³⁷ Stepaniak Iwan (1872–?), święcenia kapłańskie 1900 r. we Lwowie w ob. greckokatolickim, proboszcz par. Suchowicze. *Szematyzm* [...] 1924, s. 283.

³⁸ Tarnawski Mieczysław (1886–1928), święcenia kapłańskie w 1910 r. w ob. łac. dla archidiec. lwowskiej, w 1912 r. uzyskał doktorat z teologii na Uniwersytecie w Innsbrucku, po czym odbył od 15 X 1912 do czerwca 1913 r. studia z historii Kościoła w Rzymie; w czerwcu 1913 r. habilitował się z historii Kościoła na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego. Od 15 VII do 1 IX 1913 r. wikariusz w Winnikach k. Lwowa, od roku akad. 1913/14–1916 r. docent, 13 XI 1916 r. prof. nadzwyczajny, 7 X 1919 r. profesor zwyczajny historii Kościoła na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W latach 1913–1919 prefekt studiów w Seminarium Duchownym ob. łac. tamże. Podczas I wojny światowej administrator parafii Siemianówka pod Lwowem (1914–1915), od lipca do 31 X 1920 r. kapelan 24 Pułku Ułanów Jazłowieckich w wojnie polsko-bolszewickiej. Dn. 3 I 1921 r. odznaczony orderem *Virtuti Militari*. Był członkiem komitetu redakcyjnego „Gazety Kościelnej”, prezesem Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów (1921–1928), członkiem Polskiego Towarzystwa Teologicznego. W roku akad. 1922/23 dziekan, a w roku 1923/24 prodekan Wydziału Teologicznego UJK we Lwowie. Wskutek rozwijającej się choroby przebywał od 1 II 1926 r. aż do śmierci na urlopie zdrowotnym. Należał do grona najbliższych współpracowników arcybiskupów lwowskich ob. łac.: J. Bilczewskiego i Bolesława Twardowskiego; za ich pontyfikatów był kandydatem na biskupa pomocniczego archidiec. lwowskiej, odrzuconym wszakże przez Stolicę Apostolską wskutek sprzeciwu abpa Andrzeja Szeptyckiego za jego rzekomą wrogość względem Cerkwi greckokatolickiej. W 1922 r. bp lubelski Leon Fulman zaprosił go do objęcia funkcji rektora Katolickiego Uniwersytetu w Lublinie, ale bez rezultatu. Opracował szereg publikacji poświęconych formacji duchowieństwa w dobie józefinizmu, zajmował się dziejami Cerkwi unickiej w Galicji oraz opublikował najlepszą w dotychczasowej lite-

Cmentarz Janowski, grób ks. prof. dra hab. Mieczysława Tarnawskiego. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
159	6	Tupys Michał	43		26 XI 1913
21	11	Tymowicz Wasyl	74		5 II 1941
266	15	Watzka Józef ³⁹	78	6 IV 1909	9 IV 1909
?	14	Więclaw Mikołaj ⁴⁰	44	18 XI 1931	

raturze przedmiotu monografią poświęconą abpowi J. Bilczewskiemu. W jego pogrzebie uczestniczyli m. in.: abp B. Twardowski, abp Józef Teodorowicz, bp przemyski Anatol Nowak, Kapituła Metropolitalna lwowska ob. łac., senat akademicki UJK, reprezentacja Pułku Ułanów Jazłowieckich. Pochowano go – zgodnie z jego życzeniem – w bezpośrednim sąsiedztwie grobu abpa J. Bilczewskiego. Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Kapłanów ufundowało artystyczną kamienną płytę nagrobną z ozdobnym reliefem oraz symbolicznymi atrybutami na ścianach bocznych: krzyżem Virtuti Militari oraz księgą – monografią ku czci abpa Bilczewskiego. Nagrobek wykonała lwowska firma kamieniarsko-rzeźbiarska Periera; do dziś zachował się on w dość dobrym stanie. AMLK Pismo kard. De Lai do Kongregacji Soboru, (bmrw), b. sygn. AMLK Pismo abpa B. Twardowskiego do Stolicy Apostolskiej, Leopoli 28 II 1924 r., b. sygn.; AMLK Pismo bp. L. Fulmana do abp. J. Bilczewskiego, Lublin 1 V 1922 r., w: Korespondencja abpa J. Bilczewskiego, b. sygn.; AMLK; F. Nieckarz, *Ks. Mieczysław Tarnawski 1886–1928. Życie i działalność*, Lublin 1984 mps b. sygn.; L. Grzebień, *Tarnawski Mieczysław, w: Słownik Polskich Teologów Katolickich* (dalej cyt. SPTK), t. 7, red. L. Grzebień, Warszawa 1983 s. 306–307 (tu kilka błędów, wiele uproszczeń i brak pełnych danych); J. Wołczański, *Ks. Szczepan Szydelski*, s. 248.

³⁹ Watzka Józef (1831–1908), święcenia kapłańskie w 1853 r. w Tarnowie, tamże inkardynowany; doktorat z teologii w 1860 r. na Uniwersytecie Wiedeńskim, 1860–1869 profesor Nowego Testamentu i w latach 1863–1869 teologii moralnej w Seminarium Duchownym w Tarnowie, 3 XII 1869 r. prof. zwyczajny N. Testamentu na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego, 10 IV 1890 r. przeszedł na emeryturę. W roku akad. 1873/74, 1879/80, 1884/85 dziekan, a w latach 1874/75, 1885/86 prodziekan fakultetu. Był zamiłowanym przyrodnikiem; Uniwersytet Lwowski nabył od niego cenną kolekcję motyli. L. Finkel, S. Starzyński, *Historia Uniwersytetu Lwowskiego*, cz. 2: 1869–1894, Lwów 1894 s. 98, 375–377.

⁴⁰ Więclaw Mikołaj (1888–1931), święcenia kapłańskie w 1912 r. w ob. łac. dla archidiec. lwowskiej, w 1915 r. doktorat z teologii w Innsbrucku, 1915–1920 [?] wikariusz par. św. Marii Magdaleny we Lwowie, od maja 1920 r. do lipca 1924 r. kontynuował studia filozoficzne i teologiczne na Katolickim Uniwersytecie we Fryburgu Szwajcarskim, w latach 1924–1930 w charakterze zastępcy profesora wykładał dogmatykę na Wydziale Teologicznym UJK we Lwowie, równocześnie był kapelanem domu Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo i katechetą w prywatnym gimnazjum żeńskim im. Słowa-

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
486	9	Wiszniowski Stanisław	75		13 IV 1927
102	13	Witka Michał	37	2 XII 1925	4 XII 1925
296	6	Wojciechowski Wojciech	34	4 IX 1942	
293	6	Wołcz Walenty ⁴¹	59	13 III 1913	15 III 1913
291	6	Ziemiański Błażej ⁴²	64	12 V 1908	
296	6	Znarski [?] Seweryn	78		21 IV 1917
174	7	Żukowski Stanisław ⁴³	54	30 VIII 1935	2 IX 1935

ckiego we Lwowie. *Schematismus* [...] 1916–1932, passim; *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie 1918–1933*, Lwów 1934 s. 137.

⁴¹ Wołcz Walenty (1854–1913), święcenia kapłańskie w 1883 r. we Lwowie w ob. łac., 1883–1884 wikariusz w Żółtkwi, następnie w Złoczowie i w par. Matki Bożej Śnieżnej we Lwowie. Był długoletnim katechetą i dyrektorem Seminarium Nauczycielskiego we Lwowie; odznaczony orderem cesarza Franciszka Józefa i prałaturą papieską. Należał do Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów i Koła Księży Katechetów. *Schematismus* [...] 1884–1913, passim.

⁴² Ziemiański Błażej (1845–1908), święcenia kapłańskie w 1874 r. we Lwowie w ob. łac., 1874–1878 wikariusz w Lubaczowie, 1878–1889 kooperator ekspozyt w par. Ponikwa, 1889–1900 proboszcz w Kamionce Strumitowej, 1900–1908 proboszcz par. św. Anny we Lwowie. Jego grób zdobi pomnik Dobrego Pasterza wykonany z kamienia, umieszczony na cokole z porcelanową podobizną zmarłego. Stan pomnika dobry. *Schematismus* [...] 1875–1909, passim; Informacje z autopsji autora.

⁴³ Żukowski Stanisław (1881–1935), święcenia kapłańskie w 1907 r. we Lwowie w ob. łac., 1907–1908 wikariusz parafii św. Antoniego we Lwowie, 1 IX – 29 XII 1908 r. zastępca katechety w III Gimnazjum, 29 XII 1908–7 II 1912 r. w VII Gimnazjum, 7 II 1912–1 X 1920 r. profesor I Szkoły Realnej we Lwowie. W 1915 r. uzyskał doktorat z teologii pastoralnej na Uniwersytecie Lwowskim; w 1920 r. prof. nadzwyczajny, 1922 r. prof. zwyczajny hoteletyki na Wydziale Teologicznym UJK. W roku akad. 1923/24, 1928/29 dziekan, w 1924/25, 1929/30 i 1932/33 prodziekan fakultetu. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Teologicznego, Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Kapłanów, należał do komisji cenzorów filmów we Lwowie, w latach 1922–1923 był redaktorem „Głosu Eucharystycznego”, 1923–1925 wchodził w skład komitetu redakcyjnego „Przeglądu Homiletycznego”. Wskutek reorganizacji wydziałów teologicznych w Polsce i likwidacji jego katedry przeszedł 30 IX 1934 r. na emeryturę. DALOL, Teczka personalna ks. Stanisława Żukowskiego, f. 26 op. 5 nr 680; *Wydział Teologiczny*, s. 120–121; L. Grzebień, *Żukowski Stanisław*, w: SPTK t. 7 s. 511–512.

[27]

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
162	14	Żyła Władysław ⁴⁴	49	18 V 1925	20 V 1925

Cmentarz Janowski, grób ks. Błażeja Ziemiańskiego. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

⁴⁴ Żyła Władysław (1877–1925), święcenia kapłańskie w 1899 r. w ob. łac., 10 II 1902 r. doktorat teologii w Innsbrucku, 1902–1919 r. katecheta szkół średnich we Lwowie, Tarnopolu i ponownie we Lwowie. Latem 1912 r. wyjechał na Zachód Europy, by studiować historię sztuki; do początków października 1912 r. przebywał we Włoszech, 3 X 1912 – 1 III 1913 r. studiował w Paryżu na Sorbonie, Akademii Sztuk Pięknych, Collège de France, École Speciale et Nationale des Beaux-Arts; 1 III – 21 IV 1913 r. podróżował po Hiszpanii i Portugalii, 21 IV – koniec VI 1913 r. na uniwersytecie w Monachium, po czym studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego; doktorat filozofii w zakresie sztuki i archeologii klasycznej uzyskał w 1916 r. tamże, 30 VII 1917 r. habilitował się na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego na podstawie rozprawy *Kościół OO. Dominikanów w Tarnopolu (1749–1764)*, Lwów 1917. W latach 1917–1919 docent, 1 X 1919 r. prof. nadzwyczajny, 1 VII 1921 r. prof. zwyczajny sztuki kościelnej na Wydziale Teologicznym UJK. W 1920 r. zorganizował seminarium sztuki kościelnej oraz zakład z bogatym wyposażeniem naukowym. W roku akad. 1921/22 dziekan, 1922/23 prodziekan fakultetu; w 1919 r. Wydział Teologiczny Uniwersytetu Warszawskiego zaprosił go na katedrę sztuki kościelnej, ale jej nie przyjął. Był członkiem Towarzystwa Naukowego we Lwowie, członkiem Komisji Historii Sztuki PAU w Krakowie, członkiem Grona Konserwatorskiego dla Małopolski Wschodniej, Wydziału Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Sztuki i Kultury we Lwowie. W latach 1919–1920 organizował odczyty i wykłady publiczne we Lwowie z dziedziny historii sztuki, podjął się prac organizacyjnych Muzeum Archidiecezji Lwowskiej ob. łac. W 1924 r. otrzymał tytuł „Officier d’Academie”; odbył liczne podróże naukowe do Francji, Anglii, Belgii, Holandii, Niemiec, Włoch, Danii, Portugalii, Hiszpanii, Szwecji, Szwajcarii, Grecji, Turcji, Palestyny i Egiptu. Zmarł na gruźlicę. Jego pogrzeb był wielką manifestacją solidarności świata nauki oraz hołdem ze strony młodzieży akademickiej. Został pogrzebany w pobliżu grobu abpa J. Bilczewskiego, ale jego grób do dziś nie zachował się. DALOL, Teczka personalna ks. Władysława Żyły, f. 26 op. 5 nr 669; *Wydział Teologiczny*, s. 117–118.

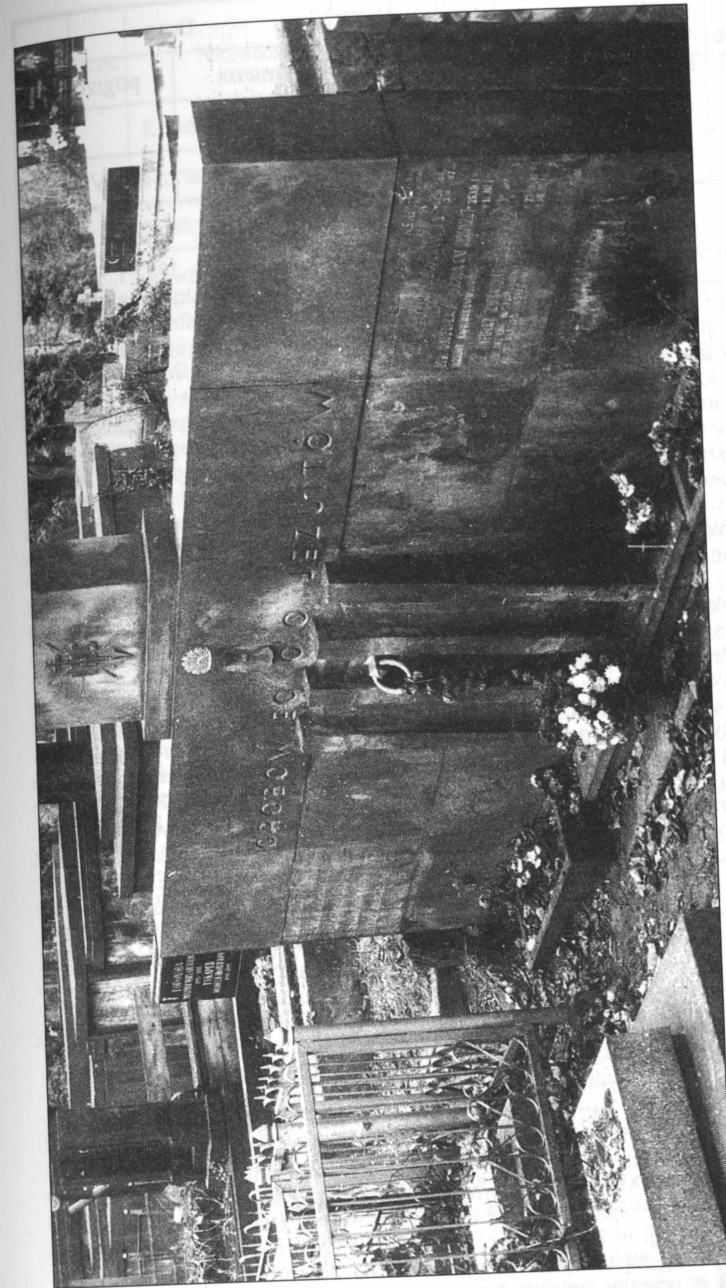
II Mogiły zbiorowe

1 Zakon OO. Jezuitów – grobowiec

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
121	32	Chwirut Ignacy ⁴⁵	86	11 III 1973	13 III 1973
		Czermiński Marcin SJ ⁴⁶	71	8 I 1931	

⁴⁵ Chwirut Ignacy (1888–1973), święcenia kapłańskie w 1912 r. we Lwowie w ob. łac., wikariusz w Zaleszczykach, od maja – sierpnia 1913 r. urlop zdrowotny; 1913–1923 sekretarz abpa J. Bilczewskiego, 1923–1929 sekretarz i kapelan abpa B. Twardowskiego; kanonik gremialny Kapituły Metropolitalnej ob. łac. we Lwowie, długoletni dyrektor spółki wydawniczej „Towarzystwo Biblioteka Religijna”. W latach 1918–1939 redaktor odpowiedzialny „Gazety Niedzielnej”, 1926–1939 – „Głosu Eucharystycznego”, 1931–1939 – „Lwowskich Wiadomości Parafialnych”, 1934–1939 – „Roli Katolickiej”, 1938/38 redaktor „Wiadomości Katolickich”. W styczniu 1945 r. aresztowany we Lwowie przez NKWD pod zarzutem działalności „kontrewolucyjnej” został osadzony w więzieniu, po czym w latach 1946–1948 przebywał w łagrach sowieckich. Zwolniony, powrócił do Lwowa obejmując duszpasterstwo w kościele pod wezw. św. Antoniego. Dn. 30 VI 1962 r. obchodził wspólnie z ks. Zygmuntem Hałuniewiczem jubileusz pięćdziesięciolecia kapłaństwa; nabożeństwa z tej okazji odbyły się w Bazylice Metropolitalnej oraz w kościołach św. Antoniego i św. Marii Magdaleny. Nadwyręzione wszakże w więzieniu i łagrach zdrowie nie pozwalało na pracę w pełnym wymiarze. W ostatnich latach życia pomagał mu w duszpasterstwie ks. Kazimierz Mączyński dojeżdżający z Mościsk do Lwowa. Po śmierci zwłoki ks. Chwiruta zostały przewiezione do Bazyliki Metropolitalnej, skąd wyruszył orszak pogrzebowy na Cmentarz Janowski z udziałem duchowieństwa przybyłego z prowincji oraz rzeszy wiernych. A. Hlebowicz, *Kościół odrodzony. Katolicyzm w państwie sowieckim 1944–1992*, Gdańsk 1993, passim; T. Madala, *Polscy księża katolicycy w więzieniach i łagrach sowieckich od 1918 r.*, Lublin 1996 s. 37 (kilka błędów i niepełne informacje); Z. Sokolnicka-Izdebska, *dz. cyt.*, passim; R. Gansiniec, *Notatki lwowskie (1944–1946)*, Wrocław 1995, passim; S. Bizuń, *dz. cyt.*, passim.

⁴⁶ Czermiński Marcin (1860–1931), święcenia kapłańskie w 1883 r. w zakonie jezuitów, 1888–1889 profesor historii Kościoła w kolegium jezuitckim w Krakowie, 1889–1919 redaktor „Misji Katolickich”, w 1904 r. uczestniczył w Misji Podlaskiej wśród unitów, prowadził misje ludowe przeważnie wśród robotników sezonowych oraz rekolekcje w Krakowie – do 1921 r., w 1923 r. w Poznaniu, 1924–1930 we Lwowie. Opublikował liczne prace z zakresu misjologii; należy do ojców polskiej misjologii. *Czermiński Marcin*, w: *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995*, red. L. Grzebień, Kraków 1996 s. 111.

Cmentarz Janowski, grób oo. jezuitów. Pogrzebani: ks. infułat Zygmunt Hałuniewicz, ks. infułat Ignacy Chwirut, ks. Stanisław Płoszyński, o. Jacek Tyłka SJ, o. Marcin Czermiński SJ, o. Ignacy Mieloch SJ, br. Karol Gruszkowski SJ, o. Ludwik Seweryn SJ. Fot. ks. J. Wołczański, 1996 r.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Gruszkowski Karol SJ, br.	57	18 II 1938	
		Hałuniewicz Zygmunt ⁴⁷	85	30 III 1974	2 IV 1974

⁴⁷ Hałuniewicz Zygmunt (1889–1974), święcenia kapłańskie w 1912 r. we Lwowie w ob. łac., wikariusz w par. Pieniaki, gdzie w trosce o podniesienie statusu materialnego miejscowej ludności założył spółdzielnię rzemieślniczą. W czasie I wojny światowej wikariusz w par. św. Antoniego we Lwowie i notariusz Konsystorza Metropolitalnego, przed 1921 r. wikariusz w Bazylice Metropolitalnej, 1921–1945 kanclerz Kurii Metropolitalnej tamże. Po wybuchu II wojny światowej pozostał we Lwowie prowadząc nadal wszystkie agendy kurialne i towarzysząc w tułaczce abpowi B. Twardowskiemu i abpowi Eugeniuszowi Baziakowi. Współpracował czynnie z Narodową Organizacją Wojskową i Stronictwem Narodowym. Aresztowany przez NKWD we Lwowie 26 XI 1945 r. i osadzony w więzieniu przy ul. Łąckiego został skazany wyrokiem Wojennego Trybunału Wojsk Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Lwowskiej Obłasti z 19 VI 1946 r. na 10 lat łagrów i pozbawienie praw na lat 5. Przebywał najpierw w Donbasie, gdzie 1 VIII 1946 r. wyjechał do pracy w kamieniołomach w Jasenowatj. Po 3 miesiącach zapadł na zdrowiu chorując na przepuklinę i zeszywnienie stawów u rąk. Od 25 III 1947 r. przebywał w łagrze na obszarze Karelii w Medweżegorsku, potem jeszcze kilkakrotnie przenoszono go do innych obozów. Przez cały okres utrzymywał korespondencję z zaufanymi Polakami ze Lwowa i okolicy, w tym regularnie z Franciszką Kurkowską. Dzięki niej docierały do niego paczki żywnościowe, odzież, prasa i inne najbardziej konieczne przedmioty. Zwolniony z łagrów 29 IV 1955 r. przybył do Lwowa, gdzie 9 maja tr. wydano mu paszport umożliwiający rozpoczęcie nowego okresu życia. Zamieszkał u swej krewnej przy ul. Hercena 6 (dawna Łozińskiego) na trzecim piętrze w ciasnym mieszkaniu. Na podstawie dekretu Wojennego Trybunału Przykarpackiego Okręgu Wojskowego z 20 III 1957 r. wydanego w oparciu o rozporządzenie Prezydium Rady Najwyższej Związku Socjalistycznego z 17 IX 1955 r. *O amnestii obywateli sowieckich współpracujących z okupantami w okresie Wielkiej Wojny Ojczyźnianej 1941–1945 r.*, ks. Hałuniewicz uzyskał anulowanie wyroku z 19 VI 1946 r. a tym samym uznano go za uwolnionego od odpowiedzialności sądowej. W latach 1955–1962 był proboszczem kościoła św. Marii Magdaleny, do którego uczęszczała głównie inteligencja. Dn. 14 VII 1955 r. poddał się operacji usunięcia przepukliny, 30 VI 1962 r. wraz z ks. Ignacym Chwirutem obchodził jubileusz pięćdziesięciolecia święceń kapłańskich. Wzmagające się naciski ze strony administracji sowieckiej miały doprowadzić do zamknięcia kościoła św. M. Magdaleny, co nastąpiło ostatecznie 22 X 1962 r. Odtąd ks. Hałuniewicz przeniósł się do Bazyliki Metropolitalnej ob. łac., współpracując z ks. Karolem Jastrzębskim i o. Rafałem Kiernickim OFMConv. Utrzymywał korespondencję z duchowieństwem archidiec. lwowskiej ekspatriowanym do Polski, w tym z administratorem apostołskim Archidiecezji w Lubaczowie bpem Janem Nowickim, otrzymywał sporadycznie prasę religijną skrzętnie gromadzoną dla potrzeb duszpasterstwa. Zapewne w 1970 r. przesłał poufną drogą pismo do Watykanu informujące Ojca

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Kudasiewicz Romuald SJ ⁴⁸	69	2 VI 1925	
		Markowicz Gabriela OSU ⁴⁹	?	14 IV 1941	
		Mieloch Ignacy SJ ⁵⁰	69	2 V 1937	
		Płoszyński Stanisław ⁵¹	35	25 III 1949	

św. o prowadzonej pracy duszpasterskiej. W odpowiedzi otrzymał z Watykanu list sekretarza Rady ds. Publicznych Kościoła datowany 9 IX 1970 r. z podziękowaniem za korespondencję oraz dary od Ojca św. Pawła VI: egzemplarz Nowego Testamentu z autografem papieża i kielich mszalny, konsekrowany 7 III 1969 r. przez wikariusza generalnego Rzymu bpa Piotra Kanizjusza van Lierde. Pod koniec życia cierpiał na sklerozę, serce, wątrobę i nerki; bezpośrednią przyczyną śmierci było zapalenie płuc i opłucnej. Zwłoki zostały umieszczone na katafalku w Bazylice Metropolitalnej, gdzie mszę św. żałobną odprawił i kazanie wygłosił ks. Jan Cieński ze Złoczowa – tajnie konsekrowany w 1967 r. biskup dla wiernych ob. łac. w granicach Ukrainy. Pogrzeb był wielką manifestacją wdzięczności katolików, w tym obrządku grekokatolickiego, u których zmarły cieszył się niezwykle autorytetem. Ostatnią mowę nad grobem wygłosił o. Rafał Kiernicki OFMConv. AMLK, Korespondencja ks. Zygmunta Hałuniewicza z Franciszką Kurkowską z lat 1946–1953, rps, b. sygn.; AMLK, Papiery osobiste ks. Z. Hałuniewicza, b. sygn.; *Schematismus [...] 1913–1939, passim*; Z. Sokolnicka–Izdębska, *dz. cyt.*, passim; R. Gansiniec, *dz. cyt.*, passim; J. Węgierski, *Lwowska konspiracja narodowa i katolicka 1939–1946*, Kraków 1994 s. 142; T. Madala, *dz. cyt.*, s. 61; A. Hlebowicz, *Kościół odrodzony*, s. 139–140, 152, 222.

⁴⁸ Kudasiewicz Romuald (1856–1925), święcenia kapłańskie w 1885 r. w zakonie jezuitów w Krakowie, 1878–1882 i 1886–1887 profesor gimnazjum w Tarnopolu, 1888–1896 profesor retoryki i prefekt studiów w kolegium jezuickim w Starej Wsi, 1896–1899 profesor filozofii w kolegium jezuickim w Nowym Sączu i teologii moralnej w Krakowie (1899–1909), instruktor III probacji w Starej Wsi (1917–1919) i Czechowicach (1919–1920), 1920–1923 wicesuperior w Staniątkach. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 342.

⁴⁹ Informacja o jej pochówku przekazana przez s. Leticję Wojstaw OSU, Kraków 20 III 1997 r. Tablica nagrobna nie podaje nazwiska zmarłej.

⁵⁰ Mieloch Ignacy Marcin (1868–1937), święcenia kapłańskie w 1899 r. w zakonie jezuitów w Chyrowie, 1890–1894 profesor j. niemieckiego i wychowawca w konwiktach jezuickim w Chyrowie, 1912–1913 operariusz i katecheta w Karwinie, Nowym Sączu, Stanisławowie, Lwowie i Starej Wsi, 1919–1922 wicesuperior i organizator jezuickiego gimnazjum w Pińsku, 1927–1931 superior w Poznaniu. Był również misjonarzem w środowiskach polskich robotników sezonowych za granicą, rekoлекcjonistą i kuratorem katolickich stowarzyszeń. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 421.

⁵¹ Płoszyński Stanisław (1914–1949), święcenia kapłańskie w 1939 r. we Lwowie w ob. łac., w czasie II wojny światowej wikariusz m. in. w Śniatyniu, Go-

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Seweryn Ludwik SJ ⁵²	65	12 II 1970	
		Tylka Jacek SJ ⁵³	68	8 V 1925	

logórach z siedzibą w Nowosiółce; w lutym 1944 r. aresztowany po czym tego samego miesiąca zwolniony, od 25 IX 1944 r. administrator par. Powitno i *excurrento* Białogóra, 1945–1949 wikariusz w Bazylice Metropolitalnej ob. łac. we Lwowie. Prowadził katechizację wraz z ks. Janem Olszańskim w czynnych jeszcze kościołach lwowskich, cieszył się wielkim autorytetem i uznaniem młodzieży. Zmarł na raka gardła, mimo przeprowadzonej operacji. Jego pogrzeb był olbrzymią manifestacją katolików Lwowa; przed wyruszeniem na cmentarz rzesze ludzi oddały mu ostatni hołd w Bazylice Metropolitalnej, po czym mszę św. celebrował i kazanie wygłosił o. Rafał Kiernicki. Kondukt pogrzebowy wyruszył ulicami Lwowa przez śródmieście na Cmentarz Janowski, ciało wieziono na karawanie. *Schematismus* [...] 1939, s. 20; AMLK Akta Konystorskie z lat 1940–1944 b. sygn.; Z. Sokolnicka–Izdebska, *dz. cyt.*, „Cracovia–Leopolis”, 2: 1996 nr 2 s. 16; nr 3 s. 13; A. Hlebowicz, *Kościół odrodzony*, s. 152.

⁵² Seweryn Ludwik (1906–1970), święcenia kapłańskie w 1934 r. w klasztorze jezuitów w Lublinie, 1935–1936 pracownik Wydawnictwa Apostolstwa Młodlitwy, 1936–1939 w zarządzie Bursy ks. Kuznowicza w Krakowie, w czasie II wojny światowej operariusz w Kołomyi; aresztowany w 1945 r. przez NKWD został uwięziony i skazany na 10 lat łagrów (1945–1955). Spędził je na Syberii oraz w Kazachstanie. Zwolniony w 1955 r. powrócił w okolice Lwowa obejmując parafię w Szczercu, angażując się również duszpastersko we Lwowie i innych miejscowościach. Ostatnie miesiące życia spędził przygarnięty przez ks. Ignacego Chwiruta we Lwowie. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 612 (błąd w brzmieniu nazwy miejscowości Szczerczec); A. Hlebowicz, *Kościół odrodzony*, passim; Informacja własna autora.

⁵³ Tylka Jacek (1857–1925), święcenia kapłańskie w 1880 r. w Tarnowie – ob. łac. Do zakonu jezuitów wstąpił w 1901 r.; 1903–1904 socjusz mistrza nowicjatu w Starej Wsi, operariusz, kaznodzieja i spowiednik we Lwowie (1904–1908, 1911–1912, 1915–1916, 1924–1925), Opawie (1908–1910), Krakowie (1910–1911 i 1916–1918), Stanisławowie (1912–1913), Czechowicach (1913–1915, 1918–1919, 1920–1922), Tarnopolu (1919–1920) i Piotrkowie (1922–1924). Był misjonarzem wśród polskich robotników sezonowych w Niemczech oraz autorem i tłumaczem książek religijnych. *Encyklopedia wiedzy o jezuitach*, s. 706.

2 Zgromadzenie Sióstr Felicjanek – groby ziemne

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
294	6	Abratowska Ludwika Benigna	34	24 XII 1915	26 XII 1915
		Babij Helena	17	28 X 1918	30 X 1918
		Banasik Łucja Henryka	25	11 VIII 1918	13 VIII 1918
		Biedroń Kunegunda Rajmunda	67	23 V 1945	24 V 1945
		Berchiet Gabriela Beniamina	50	28 VIII 1928	30 VIII 1928
		Borzęcka Ludwika Romana	40	7 XI 1918	11 XI 1918
		Bonk Anastazja Magdalena	61	22 X 1925	24 X 1925
		Dąbrowska Teresa Honoria	73	22 IV 1934	24 IV 1934
		Foltówna Magdalena Oktawia	28	21 I 1915	24 I 1915
		Głodek Maria Marcjanna	33	1 IV 1918	3 IV 1918
		Głód Paulina Weronika	28	26 XII 1915	28 XII 1915
		Gofryk Maria	88	?	6 XII 1926
		Hentschel Eugenia Paschalisa	51	27 V 1917	30 V 1917
		Janiak Józefa Agnieszka	66	11 X 1933	12 X 1933
		Katarzyniec Anna Katarzyna	32	19 XII 1918	21 XII 1918
		Kącik Agata Aniela	70	15 V 1936	17 V 1936
		Kołożowska Klemensa Helena	34	21 V 1923	23 V 1923

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Kłęczek Maria Tobia	81	12 V 1945	?
		Kowalska Maria Sabina	63	18 VIII 1942	28 VIII 1942
		Korczyńska Józefa Edwarda	73	20 I 1944	31 I 1944
		Kozuchowska Adela Chryzostoma	28	26 XII 1936	?
		Krasowska Kazimiera Paula	24	4 III 1928	5 III 1928
		Krzyworączka Maria Kajetana	21	7 XII 1915	9 XII 1915
		Kurek Wiktoria Romualda	49	27 V 1928	29 V 1928
		Lewicka Otylia Felicja	23	13 VII 1922	15 VII 1922
		Mauer Elżbieta Salezja	49	25 VII 1927	26 VII 1927
		Mellerowicz Bronisława Zygryda	59	12 VIII 1944	14 VIII 1944
		Mucha Katarzyna Teodora	62	3 II 1931	6 II 1931
		Ociepka Emilia Nikodema	85	10 X 1943	12 X 1943
		Polachowska Ludwika Norberta	62	11 I 1934	13 I 1934
		Prugar Franciszka Gerwazja	50	14 VI 1945	16 VI 1945
		Putek Karolina Filipina	73	5 IX 1934	7 X 1934
		Raczkowska Maria Walentyna	42	4 X 1914	7 X 1934
		Radwańska Franciszka Małgorzata	78	19 IV 1930	21 IV 1930
		Ruszkowska Paulina	70	22 I 1916	25 I 1916
		Skierzyńska Jadwiga Loreta	60	6 IV 1936	8 IV 1936
		Suchocka Julia Felicja	23	13 VII 1922	?

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Tabaka Anastazja Agata	54	7 I 1943	9 I 1943
		Tabor Magdalena Leona	81	6 I 1934	8 I 1934
		Trzaskowska Stanisława Wacława	24	5 IV 1916	7 IV 1916
187	11	Augustyn Katarzyna Leopolda	60	12 IV 1941	15 IV 1941
		Białas Franciszka Cypriana	68	5 X 1941	8 X 1941
		Boczkowska Melania Brygida	82	16 VII 1941	18 VII 1941
		Bolesta Pelagia Symplicja	69	10 V 1939	12 V 1939
		Damin Karolina Scholastyka	38	9 III 1938	?
		Głowacka Maria Justyna	76	22 XI 1941	25 XI 1941
		Hempel Apolonia Petronia	67	5 IX 1940	6 IX 1940
		Kozuchowska Adela Chryzostoma	28	26 XII 1936	28 XII 1936
		Krzaczek Marta Brygida	58	28 I 1940	31 I 1940
		Liedt Zofia Beniamina	25	11 VI 1937	12 VI 1937
		Maćkowiak Katarzyna Damiana	30	3 II 1938	5 II 1938
		Małecka Apolonia Anna	28	3 XI 1936	5 XI 1936
		Nalepa Felicja Wirydianna	75	12 I 1942	14 I 1942
		Pezda Maria Seweryna	56	19 XII 1939	21 XII 1939
		Pomianowska Anna Wojciecha	67	11 XI 1938	13 XI 1938
		Prugar Franciszka Gerwazja	50	14 VI 1945	16 VI 1945
		Skolimowska Wiktoria Wirginia	70	24 III 1937	26 III 1937

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Skutella Elżbieta Boguchwała	53	24 VI 1941	?
		Wilczek Helena Mieczysława	85	1 I 1941	4 I 1941
		Żelechowska Jadwiga Zofia	76	28 IV 1941	30 IV 1941

3 Zakon Sióstr Karmelitanek Bosych – groby ziemne

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
?	14	Albina Teresa od św. Karola	?	15 VIII 1888	
		Damiana Soroka ⁵⁴	?	1 IX 1975	
		Franciszka Teresa od Jezusa, matka	?	30 I 1906	
		Hieronima Maria od Niepokalanego Poczęcia	?	10 XII 1945	
		Maria Józefa od św. Teresy, matka	?	21 VI 1912	
		Maria Katarzyna od św. Józefa	?	23 I 1921	
		Maria Rafaela od Ducha św.	60	23 II 1932	
		Maria Weronika od Najśw. Oblicza	?	2 VII 1929	

⁵⁴ Tablica umieszczona na krzyżu nagrobnym podaje inne imię: Domna oraz skrót niezidentyfikowanego greckokatolickiego żeńskiego zgromadzenia zakonnego.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Teresa od Jezusa	?	1 II 1893	
		Teresa Józefa od Dzieciątka Jezus	?	18 IX 1917	
		Teresa Karolina od Jezusa	?	20 XI 1931	
		Teresa Małgorzata od Najśw. Sakramentu	?	11 I 1936	

4 Zakon św. Bazylego Wielkiego (Siostry Bazylianki)

– groby ziemne⁵⁵

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
?	11	Budnyk Tatiana	92	1991	
		Bunszowana Zofia Stefania	78	1968	13 V 1968
		Bokało Emilia Jewdokija	79	1965	22 XI 1965
		Chomyk Antonina	76	1970	
		Drygajło Apolonia	84	1977	
		Dziama Elena	60	1959	
		Fedirko Bernarda	85	1992	

⁵⁵ Istnieje jeszcze jedno miejsce pochówku Sióstr Bazylianki; jest to niewielka kwatery ziemna na polu 4 oznakowana prostym, metalowym krzyżem. Na tablicy umieszczono napis w j. ukraińskim: „Siostry Bazylianki 1932–1955”, niżej zaś podano katalog imienny zmarłych wyliczając je w dwóch kolumnach: Romana, Jewstachija; Agneta, Konstantyna; Jewpraskija, Kornelia; Teresa, Monika; Wołodomyra, Joanna; Jewstachija, Weronika; Mychajija, Salomeja, Olga. Kwatery została ogrodzona metalową barierką, całość zaś nosi ślady pamięci o zmarłych.

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Filewicz Joachima	81	1959	
		Górska Katarzyna Ksenia	79	1970	6 I 1970
		Hryniewicz Teodozja Tekla	81	1971	11 XI 1971
		Hrynych Symeona Zofia	73	1971	18 I 1971
		Jurczyk Marta Natalia	68	1970	9 V 1970
		Kalmyk Wasilia	68	1965	
		Kuzenko Augustyna	82	1962	
		Matwyw Weronika Barbara	91	1971	6 X 1971
		Mukomel Jeremia Emilia	74	1963	
		Romaniuk Teodora	67	1963	
		Stobodian Wira	82	1963	
		Wujcyk Tekla	91	1991	16 III 1991
		Zabołotna Paraskewia Tekla	87	1968	16 IV 1968
		Żurybicka Nadia Katarzyna	69	1959	27 I 1959

**5 Zgromadzenie Sióstr św. Wincentego a Paulo
obrzędki greckokatolickiego — groby ziemne**

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
?	1	Bukowecka Anaisa	77	1980	
		Derenko Liubomyra Justyna	47	6 VII 1968	

Lp.	Pole	Nazwisko i imię	Lat	Data	
				śmierci	pogrzebu
		Makuch Glekeria	78	1990	
		Mikulich Nikanora Maria	75	1993	
		Pigel Chryzostoma Katerina	82	1993	
		Pigel Daria	61	19 XI 1969	
		Poppe Elizaweta	86	10 XII 1970	
		Ruda Marwa	70	10 IV 1973	
		Sidor Julita Ksenia	85	1989	
		Stefankiw Romana Maria	87	1988	
		Szeremeto Katerina	65	3 IX 1970	
		Trinka Mikołaja Ewa	52	11 VI 1954	

FATHER JÓZEF WOŁCZAŃSKI

A Catalogue of Graves of Latin and Greek-Catholic Clergy and Religious at the Janowski Cemetery in Lwów

Summary

The Janowski Cemetery in Lwów was formally set up in 1888. It replaced three other Lwów cemeteries — Gródecki, Stryjski, and Żółkiewski — closed by the Austrian authorities in the second half of the 19th century. It was the city's second major burial site, next to the Łyczakowski Cemetery, which had been erected in 1786. Situated in the north-Western part of Lwów, it is still in use.

The Janowski Cemetery is a place where, for over a hundred years now, the lower classes have buried their dead. In its grounds there are also some graves of Roman Catholic and Greek Catholic clergy. No graves of the Armenian Catholic clergy could be identified. It seems that on the whole few churchmen chose to be buried at a second-rate cemetery on the outskirts of Lwów.

Among the graves of Roman Catholic clergy the most prominent belongs to the Archbishop Metropolitane Józef Bilczewski (d. 1923). It continues to attract pilgrimages from Ukraine and abroad. Up to a hundred priests, monks and nuns are buried at the Janowski Cemetery. This number includes Professors of the Theological Faculty of the Jan Kazimierz University, some canons of the Lwów Metropolitan Chapter, and religious teachers. Special mention must be made of the graves of priests who spent long years in the Soviet Gulag and then returned to Lwów to carry on their apostolic mission. They are Father Ignacy Chwirut, Father Zygmunt Hałuniewicz and father Ludwik Seweryn, SJ. The cemetery contains a number of Jesuit graves; women's religious orders are represented by the Carmelites and the Felicians.

The grave of the Auxiliary Bishop of the Lwów Archdiocese Józef Bocian (d. 1926) opens the Greek Catholic section of our catalogue. Among the nearly hundred Uniate priests, monks and nuns buried at the Janowski Cemetery there are representatives of the male and female branches of the Order of St. Basil and the Sisters of Mercy.

Translated by Andrzej Branny